Кафедра мідних духових та ударних інструментів

Фах (Підготовка магістерської виконавської програми)

Труба

Освітній ступінь	магістр	**Курс**	1-2
		Семестр	1,2,3
Спеціальність	**025 «Музичне мистецтво»**		
Освітньо-професійна програма	**«Музичне мистецтво» Труба**	**ECTS**	10
		Загальний обсяг годин	300
		Індивідуальні заняття	96
		Самостійна робота	204
Статус	**обов'язкова**		
Форма контролю	**екзамен/ атестаційний іспит**		

Інформація про викладачів

ПІБ	**Баланко Микола Якович** професор кафедри мідних духових та ударних інструментів НМАУ імені П.І. Чайковськгого, заслужений артист України,
e-mail	obalanko@hotmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна підготовка магістерської виконавської програми є найважливішою профільною дисципліною в циклі загально-професійної підготовки Вищих творчих навчальних закладах України. Заняття по спеціальності мають обов'язково індивідуальну форму навчання і відбуваються під орудою та контролем викладача, досвідченого фахівця відповідної фахової підготовки.

Метою даної дисципліни є підготовка конкурентоспроможних, високо-професійних виконавців на музичному інструменті труба.

Розвиток виконавської майстерності студентів в класі труби відбувається на основі існуючих сучасних методів та методики музичної педагогіки, враховуючи спадковість набутих вже студентами відповідних навиків гри на трубі у системі середньої ланки музичної освіти.

Велика увага приділяється розвитку у магістрантів самостійного критичного мислення професійній сфері виконавського мистецтва. Студенти повинні протягом навчання у магістратурі під керуванням творчого керівника підготувати сольний концертний виступ та магістерську виконавську програму для Атестаційного екзамену.

Студенти повинні не лише вміти продемонструвати під час гри відповідний стиль музичного твору та манеру виконання відповідно до того чи іншого історичного періоду та жанру, а і повинні знати біографічні данні про композитора, про історичний період коли жив композитор та вміти зробити детальний аналіз музичного твору, який виконують.

За вимогами навчальної дисципліни **підготовка магістерської виконавської програми** передбачено індивідуальні заняття, самостійна робота, сольний концертний виступ, академічні концерти, іспити, та атестаційний іспит.

1. Індивідуальні заняття є незміною формою підготовки студентів з фаху. Саме особисте спілкування викладача з студентом створює умови, при яких викладач спроможний правильно оцінити рівень виконавських можливостей студента та спрямувати його на шлях розвитку і удосконалення вказавши на ті недоліки та існуючі проблеми. Саме через особисте спілкування викладач спроможний ділиться зі студентом особистим досвідом та передати увесь спектр знань набутого протягом особистої професійної діяльності.
2. Важливою складовою індивідуальних занять є виховання у студентів *уміння чути себе та уміння правильно аналізувати особисте виконання,* що дозволить студентам правильно організувати самостійну роботу, яка є важливою складовою в процесі навчання.
3. Академічні концерти, іспити є публічними виступами, на яких студент демонструє екзаменаційній комісії результат розвитку виконавської майстерності та досягнення у розкритті художнього змісту виконуваної екзаменаційної програми, крім виконавської складової екзамену, комісія може попросити екзаменуємого розповісти про композитора та твір, який він буде виконувати.
4. Державно атестаційний іспит є заключним публічним іспитом завершуючи навчання освітнього ступеня МАГІСТР. На цьому заключному іспиті студент повинен продемонструвати результат свого навчання. Програма державного атестаційного іспиту складається з музичних творів композиторів давніх часів, класиків, романтиків, сучасності та обов'язково в програмі має бути музичний українського композитора.

Рівень фахової підготовки випускників класу труби кафедри мідних духових та ударних інструментів НМАУ імені П.І. Чайковського відповідає вимогам сьогодення, що дозволяє їм за конкурсним відбором отримати місце роботи в професійних творчих колективах нашої держави України.

Випускник музичної академії повинен засвоїти і знати:

- глибокі знання з методики гри на своєму фаховому інструменті;
- основи теорії та методології інтерпретації інструментальних творів;
- сольфеджіо, теорію музики, гармонію, поліфонію, аналіз музичних форм, основи композиторської творчості;

- методику роботи над твором (соло в ансамблі, оркестрі);
- психологію виконавської та педагогічної діяльності;
- загальну історію музично-виконавського мистецтва на духових та ударних інструментах і специфіку суміжних його різновидів;
- історію виконавського мистецтва на духових інструментах і його специфіку;
- історію музики;
- історію музичної естетики і філософії.

Звідси – високі вимоги до педагога, який повинен майстерно володіти інструментом, а також глибоко знати і методично використовувати у своїй педагогічній діяльності знання з названого циклу предметів.

Випускник НМАУ повинен мати комплекс навичок:
- різноманітними технічними прийомами, які забезпечують якісне звуковидобування та звуковедення;
- високим рівнем ансамблевої гри, синхронізацією звучання всіх партій;
- уміння визначити головне та другорядне у музичній тканині і своє місце, виходячи із цього;
- уміння слухати всі голоси ансамблю одночасно із своїм;
- навичками темпо-метро-ритмічного контролю у поєднанні з вимовлянням артикуляційних ліній;
- спільністю динамічних і тембральних завдань;
- штриховою технікою;
- вибором найкращих виражальних засобів для досягнення професійної виконавської майстерності;
- будовою музичних фраз;
- тембровою технікою;
- розвитком мистецтва читання з аркуша, умінням орієнтуватися при випадкових помилках під час виконання;
- навичками самостійної роботи над музичним твором;
- артистичною поведінкою на сцені;
- вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам’ятовування музичного твору;
- опановуванням окремими технічними складнощами;
- нетрадиційними засобами виразності (мікрохроматика, багатозвуччя тощо);
- спорідненими інструментами;
- навичками наукової діяльності.

Програмні компетентності:
Загальні компетентності (ЗК):
ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
ЗК 7.Здатність до міжособистісної взаємодії;
ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті;
ЗК 9. Здатність працювати автономно.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):
СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;
СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду;

СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики;
СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності;
СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації;
СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;
СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:
ПРН 1 Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності;
ПРН 3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві;
ПРН 4 Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків;
ПРН 5 Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію;
ПРН 6 Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій;
ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
ПРН 8 Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача;
ПРН 9 Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення;.
ПРН 10 Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

Перелік тем

Тема 1. Ознайомлення та аналіз музичних творів які входили до обов'язкових музичних творів програм провідних Міжнародних та Всеукраїнських виконавських конкурсів з номінація труба.
Тема 2. Основи музичної педагогіки: (практика, досвід, робота з студентами молодших курсів освітнього ступеня БАКАЛАВР)
Тема 3. Стильові особливості виконання музичних творів композиторів середньовіччя, ренесансу, бароко.
Тема 4. Характерні ознаки та специфіка музичних творів епохи класицизму.
Тема 5. Експресія та агогіка, внутрішнє піднесення та динамічна глибина музичних творів композиторів – романтиків.
Тема 6. Національні інтонації, звуковедення, змістовність музичних творів композиторів України.

Тема 7. Фьюжен, вплив на мистецтво виконавства інших видів мистецтва: (живопис, театр, скульптура, архітектура, література, тощо).
Тема 8. Концертний виступ – як форма творчості.
Тема 9. Критика та аналіз, рецензування та висновки особистого виконавства (шляхи вдосконалення).
Тема 10. Індивідуальність та традиції.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота, публічні виступи (академічні концерти, іспити, концерти класу, тощо)

Навчальні ресурси

Робота в аудиторіях, публічні виступи на сценах концертних залів НМАУ ім. П.І. Чайковського.

Методи контролю.

Підсумковими формами контролю з дисципліни **Фах (підготовка магістерської виконавської програми)** за професійним та творчим розвитком студентів освітнього ступеня **«Магістр»** є екзамени у 1 – 2 семестрах, атестаційний іспит наприкінці 3 семестру. Крім того, протягом кожного семестру студент освітнього ступеня **«Магістр»** мусить не менше одного разу виступити в академічному концерті з спеціально підготовленою програмою, що створює певну ритмічність сценічного досвіду та виступає своєрідним аналогом обов'язкового семінару.

Система оцінювання публічного виступу студента

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього в балах
1.	Відповідність виконання музичного тексту (темпи, нюанси, культура виконання штрихів)	від 1 до 25 балів
2.	Чистота виконання (інтонація)	від 1 до 25 балів
3.	Дотримання стилю, жанру та манера виконання.	від 1 до 25 балів
4.	Розкриття художнього змісту музичного матеріалу.	від 1 до 25 балів

Критерії оцінювання знань студентів:

90-100-A (відмінно) – відповідає яскравій грі на фаховому інструменті із якісною реалізацією всіх технологічних компонентів виконавської майстерності: досконала інтонація, культура штрихів, виразна динаміка, бездоганна техніка, сценічний артистизм, тощо.

82-89-B (добре) – відповідає якісному виступу, але з наявністю незначних недоліків, як то: текстові неточності, недосконала інтонація, неритмічна техніка, недостатня динамічна виразність, не точне відчуття форми або стилю, тощо.

74-81-C (добре) – відповідає впевненому виступу, але з наявністю певних вад, як то: текстові неточності, недосконала інтонація, неритмічна техніка, недостатня динамічна виразність, не точне відчуття форми або стилю тощо.

64-73-D (задовільно) – наявність певних вад у грі виконавця, як то: погано вивчений текст твору, помилки у техніці, неохайна інтонація, не виразна динаміка, погане відчуття ансамблю, аморфність у формі тощо.

60-63-E (задовільно) – наявність значних вад у грі виконавця, як то: не вивчений текст твору, недоліки у техніці, погана інтонація, не виразна динаміка, відсутність відчуття ансамблю, нерозуміння форми тощо.

35-59-FX (незадовільно) – рівень виконання твору студентом не відповідає вимогам кафедри та вимогам НМАУ ім. П.І. Чайковського.

1-34 - F (незадовільно) - студент не засвоїв матеріал програми внаслідок порушення навчальної дисципліни та неприпустимого ставлення до предмета.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Рекомендована література:

1. Антонов В. С. Вільгельм Мар'янович Яблонський / В. С. Антонов // Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць. – К.: Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1990. – С. 168-173.
2. Богданов В. О. Класи духових інструментів у музичному училищі при Київському відділенні ІРМТ (1870 - 1913 рр.) / В. О. Богданов // Вісник Харківської держ. академії дизайну і мистецтв. – Харків, 2006. – № 7. – С. 26-34.
3. Богданов В. О., Богданова Л. Д. Історія духового музичного мистецтва України : від найдавніших часів до початку ХХ ст. : у 2 т. Харків, 2013. Т. 2. 345 с.
4. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах – Т.1. – Х.:ФО-П Сілічева С.О., 2013. – 384 с.
5. Вовк Р. А. Київська школа духових та ударних інструментів у контексті сучасного виконавства: (видатні особистості) / Р. А. Вовк // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України [Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф.]. – Рівне: Волинські обереги, 2006. – Вип. І. – С. 21-25.
6. Воєводін Л. Антонов Володимир Сергійович / Л. Воєводін. – Режим доступу: http://www.festmusic.com.ua/
7. Гишка І. С. Звукотворчий компонент трубного виконавства: традиції та базинг: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. – Львів, 2005. – 18 с.
8. Гишка І. С. Проблеми початкового навчання трубача та сучасні варіанти їх вирішення. Молоде музикознавство : наук. зб. Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Львів : СПОЛОМ, 2002. Вип. 7. С. 144–150.
9. Гишка І. С. Формування амбушура трубача (традиції та базинг) : дослідж. Львів : ЗУКЦ, 2002. 136 с.
10. Зільберман Ю. Київське музичне училище. Нарис діяльності. 1868-1924 / Ю. Зільберман [Монографія]. – К.: «Типографія «Клякса», 2012. – 480 с. + 112 с. іл.
11. Качмарчик В. П. Перманентний видих у виконавстві на духових інструментах: проблеми історії та фізіології / В. П. Качмарчик [Автореф. дисертації канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – муз. мистецтво]. – К., 1995. – 23 с.

12. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу (малодосліджені сторінки історії) / П. Ф. Круль [Монографія]. – К.: НАН України, 2000. – 324 с.
13. Кушнір А. Я. Історія кафедри духових інструментів НМАУ імені П. І. Чайковського в портретах особистостей / А. Я. Кушнір // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. – К., 2011. – Вип. 93. – С. 95-102.
14. Мочурад Б. Етапи розвитку концерту для труби в європейській музиці // Молоде музикознавство: Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – Львів, 2002. – Вип. 7. – С. 18 – 24.
15. Мочурад Б. Концерт для труби з оркестром в аспекті жанрово-стильової еволюції: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. – Львів, 2005. – 19 с.
16. Посвалюк В. Т. Мистецтво гри на трубі в Україні: монографія. Київ : КНУКіМ, 2006. 400 с.
17. Посвалюк В. Т. Шляхи становлення і проблеми розвитку української школи виконавства на трубі. Київ : Музичне мистецтво, 2008. 36 с.
18. Посвалюк В. Т. Щоденні самостійні вправи трубача : навч. посіб. Київ : Всеукр. брас-бюлетень, 2002. 56 с.
19. Посвалюк В.Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа. – К., 2005.
20. Посвалюк В.Т. Щоденні самостійні вправи трубача. – К., 2002.
21. Рудчук Ю. А. Становлення виконавської школи гри на духових інструментах у Києві (XVII – перша половина XX століть) / Ю. А. Рудчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mz/2011_20/5.pdf
22. Слупський В.В., 2007. Стан наукового осмислення ансамблевого мистецтва на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Сер. Виконавське музикознавство. Вип. 69. Книга 13. С. 144–151.
23. Слупський В.В., 2008. До проблеми формування естрадних навичок виконавців на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Сер. Виконавське музикознавство. Вип. 77. Книга 14. С. 158–172.
24. Слупський В.В., 2008. Сучасні засоби виразності у творах для ансамблів духових інструментів В. Рунчака. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. 2008. Вип. 70. Книга 1. С. 197–200.
25. Слупський В.В., 2009. Духові інструменти у творчості Левка Миколайовича Колодуба. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах (вокальне та інструментально-духове мистецтво). Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. 2009. Вип. 83. С. 108–113.
26. Слупський В.В., 2011. Віктор Володимирович Евальд – засновник жанру квінтету мідних духових інструментів. Проблеми методики та виконавства на духових інструментах. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Вип. 93. С. 116–124.
27. Слупський В.В., 2017. Ансамблі мідних духових інструментів доби Відродження. Історія музики: проблеми, процеси, персони. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Вип. 120. С. 71–96.

Допоміжна література

1. Agricola M. Musica instrumentalis deudsch, 1. und 4. Ausg., Wittemberg 1528 und 1545. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1896. 295 p.
2. Altenburg Johann Ernst. Versuch einer Anleitung zur heroisch-musikalischen Trompeter-und Pauker-Kunst 1795, (Essay on an Introduction to the Heroic and Musical Trumpeters' and Kettledrummers' Art) / trans. Edward Tarr. Nashville: Brass Press, 1974. 148 p.

3. Arban Complete method for the tuba / Transcribed and Edited by D. Ferty Young professor of Music University of Wisconsin Eau Claire / Encore Music Publishers P.O. Box 786 Troy, Michigan 48099-0786 USA – p. 394
4. Arnold D., Marcialis A. Girolamo Dalla Casa. The New Grove Dictionary of Music and Musicians (A–Z). In 29 vol. London, 2000. Электронные текстовые данные. CD-ROM.
5. Baroncini, Rodolfo. Zorzi Trombetta and the Band of Piffari and Trombones of the Serenissima. Historic Brass Society Journal. 2004. Vol. 16. P. 1-17.
6. Basilica San Marco. Choirs and instruments. URL : http://www.basilicasanmarco.it/basilica/tradizione-musicale/cori-e-strumenti/? lang=en (Last accessed: 02.01. 2018).
7. Bassano G. Motetti, Madrigali et Canzoni francese [sic], di diversi eccell. autori a 4, 5 et 6 voci. Diminuiti per sonar con ogni sorte di stromenti et anco per cantar con semplici voce. Venice: Giacomo Vicenti, 1591. 1890. 52 p.
8. Bassano, Giovanni. Fano Di Fabio. Dizionario Biografico degli Italiani. Volume 7. (1970). URL : http://www.treccani.it/enciclopedia/giovanni-bassano_ (Dizionario-Biografico) (Last accessed: 12.08. 2018).
9. Beowulf (Harrison and Sharp), edited by James A. Harrison and Robert Sharp (1883). URL: https://en.wikisource.org/wiki/Beowulf_(Harrison and_Sharp) (Last accessed: 02.03. 2018).
10. Bettley, John Chr. North Italian liturgical music in the late 16th century: a study of the polyphonic vocal repertory from c. 1570 to c. 1605 : these degree of Master of Music. University of Durham. 1987. 286 p.
11. Bonfadini R. Le origini del Comune di Milano. In Albori della Vita Italiana. Fratelli Treves, Editori. Milano, 1897. C. 83-107.
12. Bowles Edmund A. Haut and bas: the grouping of musical instruments in the Middle Ages. In: Musica disciplina. 1954. Vol. 8. P. 115-140.
13. Bowles Edmund A. Tower Musicians in the Middle Ages. Brass Quarterly. 1962. N 5. P. 91-103.
14. Bryant D. Gabrieli, Giovanni. The New Grove Dictionary of Music and Musicians (A–Z). In 29 vol. London, 2000. CD-ROM.
15. Conforzi, Igino. Girolamo Fantini, «Monarch of the Trumpet»: Recent Additions to his Biography. Historic Brass Society Journal. 1993. JL. 01.010. P. 159-173.
16. Coryate, Thomas. Coryat's crudities : hastily gobled up in five moneths travells in France, Savoy, Italy, Rhetia commonly called the Grisons country, Helvetia alias Switzerland, some parts of high Germany and the Netherlands : newly digested in the hungry aire of Odcombe in the county of Somerset, and now dispersed to the nourishment of the travelling members of this kingdome. v.1. 1611. Glasgow : J. MacLehose and Sons, 1905. 473 p.
17. Cummings Anthony M. The Politicized Muse: Music for Medici Festivals, 1512-1537. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992. 282 p.
18. D'Accone, Frank A. The civic muse : music and musicians in Siena during the Middle Ages and the Renaissance. The University of Chicago Press. Ltd., London, 1997. 886 p.
19. Dahlqvist, Reine. Bidrag till trumpeten och trumpetspelets historia : från 1500-talet till mitten av 1800-talet. Bd 2. Göteborg : Musikvetenskapliga institutionen, Univ., 1988. S. 442-637.
20. Dalla Casa, Girolamo. Di Bianca Maria Antolini. Dizionario Biografico degli Italiani. 1985. Volume 31. URL : http://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-dalla-casa_(Dizionario-Biografico) / (Last accessed: 22.07. 2018).
21. Downey P. Lip-blown instruments of ireland before the norman invasion. Historic Brass Society Journal. 1993. JL. 01.005. P. 75-91.
22. Downey P. The Danish Trumpet Ensemble at the Court of Christian III. Danish Yearbook of Musicology. 1988-91. Volume 19. P. 7-17. URL: http://www.dym.dk/dym_pdf_files/volume_19/volume_19_007_017.pdf (Last accessed: 02.01. 2018).
23. Downey P. The Renaissance Slide Trumpet: Fact or Fiction? Early Music. 1984. Vol. 12, (Feb.) No. 1 P. 26-33. URL: http://www.jstor.org/stable/3127150 (Last accessed: 12.01. 2018).

24. Fantini Girolamo: Method for Learning to Play the Trumpet / with complete English translation and critical commentary by Edward H. Tarr. Nashville: The Brass Press, 1978. 86 p.
25. Ferraccioli F., Arnold D. Giovanni Bassano. The New Grove Dictionary of Music and Musicians (A–Z). In 29 vol. London, 2000. CD-ROM.
26. Finck Hermann. Practica musica … exempla variorum signorum, proportionum et canonum, iudicium de tonis, ac quaedam de arte suaviter et artificiose cantandi continens. Wittenberg, 1556, enlarged 2/1556/R. 367 p.
27. Franco Giacomo. Habiti d'huomeni et donne venetiane : con la processione della ser.ma signoria et altri particolari cioè trionfi feste et cerimonie publiche della nobilissima città di Venetia. 1610. 35 p.
28. Gabrieli, Andrea. Il primo libro de madrigali à 3 voci. Gardano press, Venice, 1575, ed. A. Garvin, 2014. 55 p.
29. Herbert T. The Trumpeter as Musician and Diplomat in England in the Later Fifteenth and Sixteenth Centuries. Historic Brass Society Journal. 2011. Vol. 23. P. 1-23.
30. Kreitner, Kenneth. Minstrels in Spanish Churches, 1400-1600. Early Music. 1992. Vol. 20. No. 4, (Nov.). P. 532-546.
31. Kruckenberg, Roy Dean. An evaluation of selected choral works by Giovanni Gabrieli for use by secondary school choirs: thesis Master of Music. Texas Tech University, 1972. 72 p.
32. Kurtzman, Jeffrey G. (2016) "Civic Identity and Civic Glue: Venetian Processions and Ceremonies of the Sixteenth and Seventeenth Centuries. Yale Journal of Music & Religion. 2016. Vol. 2, No. 2. P. 49–76.
33. Kurtzman, Jeffrey. The Monteverdi Vespers of 1610. Music, Context, Performance. Clarendon Press, 2000. 624 p.
34. La cappella musicale della Patriarcale Basilica di San Marco a Venezia. Il Cinquecento. URL : http://www.cappellamarciana.it/la-storia/il-cinquecento/ (Last accessed: 02.01. 2018).
35. Lewis M.S. Antonio Gardano. The New Grove Dictionary of Music and Musicians (A–Z). In 29 vol. London, 2000. CD-ROM.
36. Lewis, S.A. Fantini and Frescobaldi in Rome, Circa 1634: A Study of Context and Practice: these DMA. Louisiana State University. 2014. 93 p.
37. Linfield, Eva. Schütz, Heinrich. The New Grove Dictionary of Music and Musicians (A–Z). In 29 vol. London, 2000. CD-ROM.
38. Machiavelli Niccolò. Dell'arte della Guerra. Letteratura italiana Einaudi. Sansoni : Firenze, 1971. 195 p.
39. Masataka, Yoshioka. Singing the republic: polychoral culture at San Marco in Venice (1550-1615). Dissertation Prepared for the Degree of Doctor of Philosophy. University of North Texas, 2010. 262 p.
40. McGee Timothy J. Silver or Gold: The Color of Brass Instruments in the Late Middle Ages. Historic Brass Society Journal. 2005. Vol. 17. P. 1-6. URL : http://www.historicbrass.org/Portals/0/Documents/Journal/2005/HBSJ_2005_JL01_001_McGee.pdf (Last accessed: 16.01. 2018).
41. Mersenne M. Harmonie Universelle, contenant la theorie et la pratique de la musique. Paris: Sebastien Cramoisy, 1636; reprint ed. Paris: Centre national de la recherche scientifique, 1965. 3 vols. URL : http://www.chmtl.indiana.edu /tfm/17th/MERHU2_5_TEXT.html (Last accessed: 16.04. 2018).
42. Mersenne M. Harmonie universelle. Part II (5). Livre II. Des instruments à chords. Proposition XXIV-XXV. Paris : Pierre Ballard, 1637. P. 278-282.
43. Mersenne M. Harmonie universelle. Part II (8). Livre V. Des instruments à vent. Paris : Pierre Ballard, 1637. P. 225-308.
44. Rastall, Richard. The Minstrels and Trumpeters of Edward IV: Some Further Thoughts. Plainsong and Medieval Music, 2004. Vol. 13, No. 2. P. 163-169. URL : https://openmusiclibrary.org/article/63296/ (Last accessed: 16.01. 2018).

45. Riper Kay Van. Giovanni Gabrieli's Canzon i Echo Duodecimi Toni: thesis Master of Music. University of Nebraska. Lincoln, Nebraska, 1968. 50 p.
46. Roger Bobo Mastering the tuba (book 1) / World copyright 1993 by ÉDITIONS BIM (Jean-Pierre Mathez), CH-1674 Vuarmarens, Switzerland - revised, completed edition 2003.
47. Rose, Stephen. Trumpeters and diplomacy on the eve of the Thirty Years' War: the album amicorum of Jonas Kröschel. Early Music. 2012, 1 August. Volume 40, Issue 3. P. 379–392.
48. Savan Jamie. The Cornett and the "Orglische Art": Ornamentation in Early Sixteenth-Century Germany. Historic Brass Society Journal. 2008, Vol. 23. P. 1-21.
49. Schering Arnold. Johann Pezel Turmmusiken und Suiten. Vorwort. Denkmäler Deutscher Tonkunst. Erste Folge. Bd. LXIII. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1928, S. V-VIII.
50. Schütz, Heinrich. Sämtliche Werke. Bd. 5 / Ed. Ph. Spitta. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1887. 113 S.
51. Selfridge-Field, Eleanor. Venetian Instrumental Music from Gabrieli to Vivaldi. Courier Corporation, 1994. 411 p.
52. Smarcz Nicholas Henry. The development and maturation of brass music in renaissance Italy, ca. 1400-1600 : thesis Master of Arts. Pennsylvania State University, 2012. 76 p.
53. South, James. References to Trumpet Music in the Battle Chansons of Clement Janeauin: these DMA. University of North Texas, 1990. 75 p.
54. Speer, Daniel. Grund-richtiger, kurz, leicht, und nothiger jetzt wol-vermehrter Unterricht der musicalischen Kunst. Ulm, 1697 (extensively altered and expanded version of 1687). 289 S.
55. Speer, Daniel. Musicalisch Türckischer Eulen-Spiegel. Güntz (Ulm): [Wagner], 1688. 76 S.
56. Stephan, Wilhelm. German Military Music: An Outline of its Development. Journal of Band Research. 1973 (Spring), 9, № 2. P. 10–21.
57. Strohm, Reinhard. Music in Late Medieval Bruges. Oxford: Oxford University Press. 1985. 273 p.
58. Tarr E.H. Cesare Bendinelli (~1542-1617) Tutta l'arte della Trombetta, 1614 / Complete English Translation, Biography and Critical Commentary. The Brass Press, 2011. 120 p.
59. Whitwell David. Essay Nr. 157: On the Golden Age of the Trumpet in Germany. P. 1-6. URL : www.whitwellessays.com/docs/DOC_621.doc (Last accessed: 16.01. 2018).
60. Whitwell David. The Wind Band and Wind Ensemble Before 1500 (The History and Literature of the Wind Band and Wind Ensemble), vol. 1. Northridge, CA: Winds, 1982. 314 p.